

7.

Wartości wspólnotowego życia

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność kontaktowania się z ludźmi

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postawy życzliwości wobec innych

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Dwa wymiary życia: osobisty i społeczny.
- Jestem członkiem rodziny ludzkiej.
- Wpływ społeczności na moją osobowość.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Podstawą relacji z innymi jest życzliwość.
- Drugi człowiek ma taką samą wartość jak ja.
- Obowiązuje hierarchia relacji: rodzice, rodzeństwo, krewni, sąsiedzi, znajomi, przypadkowi znajomi.

Zasady

- Mam stały kontakt ze znajomymi.
- Dzielę się ze swoimi znajomymi sukcesami, porażkami i przeżyciami.
- Spędzam wspólny czas: z rodziną, przyjaciółmi i ze znajomymi.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Należy mówić dobrze o swoich bliskich i znajomych.
- Trzeba odkrywać wartości u innych ludzi.
- Rodzina, szkoła mojego dziecka i miejsce pracy powinny być dla mnie przyjaznym środowiskiem.

Zasady

- Jestem w stałym kontakcie z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi.
- Chętnie organizuję wspólne spotkania, weekendy i urlopy.
- Poprzez swoją otwartość dla różnych środowisk, pokazuję dziecku znaczenie wspólnotowego życia.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Powinna następować akceptacja środowiska, w którym się mieszka, pracuje i wypoczywa.
- Należy podtrzymywać dawne znajomości.
- Obowiązuje postawa otwartości wobec ludzi: uczniów, ich rodziców, przyjaciół, znajomych.

Zasady

- Poszukuję dobra w moich uczniach i ich rodzicach, staram się im pomóc w trudnościach.

- Uczestniczę w problemach moich uczniów, w problemach szkoły i moich znajomych.
- Dzielę z innymi mój czas, wymieniam poglądy, wspólnie wypoczywam.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Każdy z uczniów wykonuje foliał z zaznaczonymi relacjami w rodzinie, wśród przyjaciół i znajomych. Następnie liczy się liczbę relacji. Można czerwonym kolorem zaznaczyć relacje przerwane bądź osłabione. Liniami przerywanymi zaznacza się niedoskonałe relacje, które wymagają naprawy. Trzeba podkreślić, iż liczba relacji nie stanowi o ich intensywności, jakości i szczerości. Dzieci mogą wykonać drzewo genealogiczne swoich przodków.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Większość uczniów potrafi nawiązywać i podtrzymywać pozytywne związki międzyludzkie¹. Wychowankowie są otwarci na poznawanie nowych ludzi, nie zaniedbując jednocześnie starych znajomości. Dbają w jednakowy sposób o wszystkich bliskich i przyjaciół. Młodzi ludzie nie pozwalają, aby najbliżsi czuli się osamotnieni – pamiętają o ich rocznicach i utrzymują z nimi stały

¹ „Ludzkość stanowi jedną wielką rodzinę, a w związku z tym wszyscy ludzie są powołani do tego, aby podstawową solidarność rodziny ludzkiej uznać za zasadniczy warunek współżycia na ziemi”. Jan Paweł II, *Orędzie z okazji XX Światowego Dnia Pokoju...*, dz. cyt., s. 600.

kontakt. Rozumieją, że są częścią większej całości środowiska, w którym żyją. Czerpią z tego, co daje im ich środowisko i wspólnota.

1.10. ZAGROŻENIA

Utrwalają się negatywne relacje w środowisku domowym, szkolnym i w miejscu zamieszkania. Niechęć rodziców do określonych osób przenosi się na postawę dzieci. Krąg rodzinny i kręgi znajomych są zredukowane i zamknięte. Bardzo sporadycznie dochodzi do wzajemnych spotkań i do wymiany informacji o sobie. Następuje zamieszanie w hierarchii relacji; przygodne znajomości dominują nad więzami rodzinnymi². Brak kontaktów z drugim człowiekiem prowadzi do osamotnienia i zamknięcia się w sobie, a to z kolei uniemożliwia powstawanie rozwiniętych więzi społecznych³.

² „Komunia małżeńska stanowi fundament, na którym powstaje szersza komunია rodziny (...). Komunია zakorzenia się w naturalnych więzach ciała i krwi, rozwija się i doskonali w sposób prawdziwie ludzki poprzez zawiązywanie i rozwijanie głębszych jeszcze i bogatszych więzów ducha”. FC 21.

³ „Spośród więzów społecznych, które są konieczne do doskonalenia człowieka, jedne, takie jak rodzina i wspólnota polityczna, bardziej bezpośrednio odpowiadają jego wewnętrznej naturze; inne wynikają raczej z jego wolnej woli. W naszej obecnej epoce z dnia na dzień mnożą się z różnych przyczyn wzajemne powiązania i zależności; w ten sposób powstają różnorodne stowarzyszenia i instytucje, czy to prawa publicznego, czy prywatnego. To zaś zjawisko, które nazywa się socjalizacją, chociaż z pewnością nie jest pozbawione niebezpieczeństw, wpływa jednak bardzo korzystnie na umacnianie i rozwijanie przymiotów osoby ludzkiej oraz na ochronę jej praw”. KDK 25.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Dziecko w wieku wczesnoszkolnym doświadcza różnych emocji związanych z życiem we wspólnocie szkolnej i klasowej. Świat dziecka rozpoczynającego naukę w szkole podstawowej rozszerza się. Poza dotychczasową wspólnotą rodzinną dziecko doświadcza również relacji we wspólnocie klasowej, szkolnej, lokalnej, a także narodowej poprzez uczestnictwo w uroczystościach szkolnych związanych z obchodami świąt narodowych. Dziecko uczy się, że jest częścią większej wspólnoty, która ma swoją długą historię, legendy, tradycje i święta.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Wanda Chotomska (1929-2017), polska pisarka, autorka wierszy i opowiadań dla dzieci i młodzieży, autorka cyklu programów telewizyjnych dla dzieci „Jacek i Agatka” (1962-1973). Jest jedną z najbardziej znanych autorek klasyki dziecięcej. Wśród jej książek znajdziemy między innymi zbiór opowiadań i legend polskich. Są to napisane w sposób przystępny dla dzieci i młodzieży najbardziej znane legendy i podania. Lektura ta jest dla dzieci ważna, ponieważ w ten sposób rozpoczynają one swoją edukację związaną z polską kulturą.

W czasach, kiedy ludzie nie umieli pisać, kiedy nie liczono lat i nie zapisywano dat, wieści o tym, co się zdarzyło, przekazywano sobie z ust do ust. Najpierw mówili o nich naoczni świadkowie, a potem szły w świat – powtarzane z pokolenia na pokolenie, synom, wnukom przez ojców i dziadów.

Nazywano je „ustnymi podaniami” i niektórzy kronikarze umieszczali je później w swoich kronikach.

W. Chotomska, *Legenda o Lechu, Czechu i Rusie*, w: *też, Legendy polskie*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2018, s. 5.

Zamieszczony powyżej fragment ilustruje, jak ważna dla dziecka jest wspólnota, w której żyje. To właśnie ona jest źródłem naszej godności, tożsamości, kulturowego zakorzenienia. Nasi pradziadowie byli przekazicielami tych wartości, których spadkobiercami jest najmłodsze pokolenie. Nasza wspólnota (rodzinna, narodowa) ma długą i ciekawą historię i tradycję, jej powstanie i istnienie

nie jest przypadkowe. Powinniśmy być dumni z naszej wspólnoty i jej historii, przekazując drogie nam wartości następnym pokoleniom.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

SRS 39.

Praktykowanie solidarności wewnątrz każdego społeczeństwa posiada wartość wtedy, gdy jego członkowie uznają się wzajemnie za osoby. Ci, którzy posiadają większe znaczenie, dysponując większymi zasobami dóbr i usług, winni poczuwać się do odpowiedzialności za słabszych i być gotowi do dzielenia z nimi tego, co posiadają. Słabsi ze swej strony, postępując w tym samym duchu solidarności, nie powinni przyjmować postawy czysto biernej lub niszczącej tkankę społeczną, ale dopominając się o swoje słuszne prawa, winni również dawać swój należny wkład w dobro wspólne. Grupy pośrednie zaś nie powinny egoistycznie popierać własnych interesów, ale szanować interesy innych.

„Jeden drugiego brzemiona noście” – to zwięzłe zdanie Apostoła jest inspiracją dla międzyludzkiej i społecznej solidarności. Solidarność – to znaczy jeden i drugi, a skoro brzemień, to brzemień niesione razem, we wspólnocie. Więc nigdy: jeden przeciw drugiemu. Jedni przeciw drugim. I nigdy „brzemień” dźwigane przez człowieka samotnie. Bez pomocy innych. Nie może być walka silniejsza od solidarności. Nie może być program walki ponad programem solidarności. Inaczej rosną zbyt wielkie brzemiona. I rozkład tych brzemion narasta w sposób nieproporcjonalny. Gorzej jeszcze, gdy mówi się naprzód „walka” – choćby w znaczeniu walki klas – drugi czy drudzy pozostają na „polu społecznym” przede wszystkim jako wrogowie. Jako ci, których trzeba zwalczyć. Niejako ci, z którymi trzeba szukać porozumienia, z którymi wspólnie należy obmyślać, jak dźwigać brzemiona.

Jan Paweł II, Homilia w czasie Mszy św. odprawionej dla świata pracy, Zasp, (12.06.1987), w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie*, red. J. Poniawski, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 494.

Jeśli ktoś czasem mówi do drugiego: „Idź do domu, jesteś bezużyteczny”, jest to nieprawda, bo nikt nie jest bezużyteczny w Kościele, wszyscy jesteśmy niezbędni, by zbudować tę Świątynię. Nikt nie jest drugorzędny. Nikt nie jest najważniejszy w Kościele, wszyscy jesteśmy równi w oczach Boga. (...) Nikt nie jest bezimienny: Wszyscy tworzymy i budujemy Kościół. Zachęca nas to także do refleksji nad faktem, że jeśli brakuje cegielki naszego życia chrześcijańskiego, brakuje czegoś pięknemu Kościoła. Niektórzy mówią: „Ja z Kościołem nie mam nic wspólnego”, ale w ten sposób odpada cegielka jednego życia z tej pięknej Świątyni. Nikt nie może sobie pójść, wszyscy musimy wносить w Kościół nasze życie, nasze serce, naszą miłość, naszą myśl, naszą pracę: wszyscy razem.

Franciszek, Audycja generalna, (26.06.2013), w: *Alfabet Franciszka*, dz. cyt., s. 17.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Dopełnijcie mojej radości przez to, że będziecie mieli te same dążenia: tę samą miłość i wspólnego ducha, pragnąc tylko jednego, a niczego nie pragnąc dla niewłaściwego współzawodnictwa ani dla próżnej chwały, lecz w pokorze oceniając jedni drugich za wyżej stojących od siebie. Niech każdy ma na oku nie tylko swoje własne sprawy, ale też i drugih. To dążenie niech was ożywia; ono też było w Chrystusie Jezusie (Flp 2,2-5).

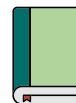
Por. KKK 959; 1905; 1907; 2404.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono dla niej czymś dodanym, lecz jest wymaganiem jej natury. Przez wymianę z innymi, wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija swoje możliwości; w ten sposób odpowiada na swoje powołanie (KKK 1879).

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Aronson E., *Człowiek istota społeczna*, tłum. J. Radzicki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.
- Franciszek, Audiencja generalna, (26.06.2013), w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 17.
- Galarowicz J., *Człowiek jest osobą*, wyd. Antyk, Kęty 2000.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Familiaris consortio*, (22.11.1981), w: tegoż, *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 89-213.
- Jan Paweł II, Encyklika *Sollicitudo rei socialis*, (30.12.1987), w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 319-376.
- Jan Paweł II, Homilia w czasie Mszy św. odprawionej dla świata pracy, Zaspą, (12.06.1987), w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie*, red. J. Poniewierski, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 490-498.
- Krąpiec M.A., *Człowiek jako osoba*, wyd. Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, Lublin 2009.
- Nawrot J., *Przyjaźń w „Etykach” Arystotelesa, w pismach mądrościowych Septuaginty oraz w Nowym Testamencie*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2004.
- Nessia L., *Zamiast telewizji*, tłum. J. Partyka, wyd. eSPe, Kraków 2006.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, (7.12.1965), w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II*, red. A. Rynio, Wydawnictwo Fundacja Servire Veritati, Instytut Edukacji Narodowej, Lublin 2005.
- Sujak E., *ABC psychologii komunikacji*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2006.
- Wojciszke B., *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.